

2. Rahatointa koskevat asiat

Kaupungin v:n 1941 tilit ja tilinpäätös. Kaupungin v:n 1941 tilinpäätöksen valmistuttua merkittiin ¹⁾ tiedoksi seuraava mainitun vuoden tulos:

Menosäästöt	mk	47 582 876: 85	
Tuloylitykset	»	102 012 637: 74	
Tulot talousarvion ulkopuolella	»	26 175 956: 64	mk 175 771 471: 23
Menoylitykset	mk	69 415 643: 34	
Tulovajaukset	»	27 843 085: 74	
Menot talousarvion ulkopuolella	»	385 373: 05	mk 97 644 102: 13
Ylijäämä	mk	78 127 369: 10	

Varat nousivat 1 114 237 835: 17 mk:aan ja velat 990 952 835: 75 mk:aan, jolloin rahoitussäästöksi jäi 123 284 999: 42 mk.

Lisäksi merkittiin tiedoksi kaupunginhallituksen ilmoitukset, että kaupungin käyttörahaston pääoma, jolle ei lasketa korkoa, oli mainitun vuoden lopussa 100 000 000 mk ja verotasausrahaston pääoma kertyneine korkoineen 59 265 075: 65 mk sekä että kertomusvuoden talousarviossa oli käytetty edellisten vuosien ylijäämää 21 000 000 mk.

Asetukseen kunnallishallituksesta kaupungissa ja kaupunkien kunnallislakiin kaupungin tilinpäätöksen valmistumisen siirtämiseksi myöhemmäksi tehtävät muutokset. Koska oli todettu kaupungin tilinpäätöksen valmistumisen maaliskuun aikana tuottavan suuria vaikeuksia, oli neuvoteltu asiasta eri tilivirastojen kanssa ja sen jälkeen tultu siihen tulokseen, että vaikeudet paraiten voitettaisiin siirtämällä tämä määräaika myöhemmäksi. Tällöin kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ esittää valtioneuvostolle tämän johdosta tarpeellisten lisäysten tekemistä kunnallishallituksesta kaupungissa joulukuun 8 p:nä 1873 annetun asetuksen 69 §:n 1 momenttiin sekä kaupunkien kunnallislain 17 §:n 3 momenttiin.

Kulosaaren sillan siltarahasto. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾, että v:n 1943 talousarvion pääluokkaan Tuloa tuottavat pääomamenot sisältyvää Siirto Kulosaaren sillan rahastoon nimistä määrärahaa tarvittaessa sai ylittää. Kuten siltamaksuista kertyviä tuloja oli niistä riippuvaa rahastoon kulloinkin siirrettävää määrää mahdotonta ennakolta tarkalleen arvioida.

Lyhytaikainen luotto. Kaupunginhallitus oikeutettiin ³⁾ v. 1943 ottamaan lyhytaikaista luottoa enintään 150 000 000 mk.

Lainavarain käyttö kaupunginvaltuuston päätösten mukaisiin pääomamenoihin. V:n 1938—41 talousarvioissa oli vastedes otettavista lainoista osoitettu erinäisiin pääomamenoihin yhteensä 330 156 600 mk, joita määrärahoja varten ei aikaisemmin ollut osoitettu katetta määrätystä pitkäaikaisesta obligatiolainasta. Kun edellä mainituista määrärahoista v:n 1941 loppuun mennessä oli käytetty yhteensä 316 734 909: 40 mk, niin kaupunginvaltuusto päätti seuraavassa mainituin tavoin osoittaa ne alla mainituista lainoista sekä tarpeellisilta osin alistaa valtioneuvoston hyväksyttäväksi lainavarain käytön. V:n 1939 ensimmäisestä lainasta osoitettiin ⁴⁾ v:n 1939 talousarvion määrärahojen peittämiseksi 95 000 000 mk pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Kiinteistöostot sisältyvän määrärahan Ab. M. G. Stenius nimisen yhtiön osakekannan osto leimaveroinneen, 2 750 000 mk määrarahain Uusikoti nimisen tilan RN 2² Helsingin pitäjän Herttoniemen kylässä osto ja Talon ja tontin n:o 45 a korttelissa n:o 173 osto ja 2 221 875 mk lukuun Sähkölaitos sisältyvän määrärahan Johtoverkosto ja jakelulaitteet; v:n 1939 toisesta lainasta osoitettiin v:n 1938 talousarvion määrarahain peittämiseksi 9 317 794: 45 mk pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Vesijohtolaitos sisältyvään määrarahain Uusi painejohto Viipurinkadulta Koskelantielle, Vesijohto Väinölänkatuun Metso-lantieltä 50 m koilliseen, Vesijohto Ruskeasuon alueelle, Vesijohdon uusiminen Pursimiehenkadussa Perämiehenkadulta Telakkakadulle, Vesijohdon uusiminen Kolmannessa linjassa Siltasaarenkadulta 270 m Castréninkadulle päin, Vesijohto Lepolankujaan, Vesi-

¹⁾ Kvsto 22 p. huhtik. 4 §. — ²⁾ S:n 17 p. kesäk. 11 §. — ³⁾ S:n 9 p. jouluk. 4 § ja 16 p. jouluk. 2 §. — ⁴⁾ S:n 22 p. huhtik. 20 §.

johto Töölöntullinkatuun, Vesijohto Hämeentiehen Lautatarhankadulta Vellamonkujalle, Vesijohto Vääksyntiehen, Vesijohto Mäkelänkatuun Päijänteentieltä Vääksyntielle, Vesijohto Päijänteentien Vääksynkujalta Teollisuuskadulle, Vesijohto Teollisuuskatuun Päijänteentieltä Vääksyntielle, Vesijohto Koskelan omakotialueelle, kolmas rakennusvaihe, Vesijohto poikkikatuun Kruunuvuorenkadun jatkeesta valtion alueelle, Vesijohto korttelissa n:o 272 Työpajakadulta Verkkosaarenkadulle ja Vesijohto Agricolankatuun 40 m:n pituudelta ja 995 022: 70 mk lukuun Kaasulaitos sisältyvän määrärahan Pääputkiverkon laajennus ja uusiminen ja 13 295 438: 50 mk lukuun Sähkölaitos sisältyvään määrärahan Rakennukset ja Johtoverkosto ja jakelulaitteet ja 6 900 000 mk lukuun Satamat sisältyvään määrärahan Katajanokka, rakennustöiden jatkaminen ja Rahapajanrannan nosturit ja Satama- ja saaristojäänmurtajan hankinta sekä v:n 1939 talousarvion määrärahan peittämiseksi 10 000 000 mk pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Kiinteistöostot sisältyvän määrärahan Stansvikin tilan osto, 25 143 323: 55 mk lukuun Vesijohtolaitos sisältyvään määrärahan Vesijohto Kesäkatuun, Vesijohto Suomenlinnaan, Vesijohto Joukolantien, Vesijohto Heikinkatuun Kansallismuseon kohdalla Arkadiankadulle, Vesijohto Lauttasaaren-, Köydenpunojan- ja Ruoholahdenkatuihin Lauttasaarenrannalta Hietaniemenkadulle, Vanhankaupungin saostusaltaiden pidennys, Vesijohto Porthaninkatuun ja Kolmanteen linjaan korttelin n:o 312 edustalle, Vesijohto It. Kaivopuistoon huvilan n:o 4 edustalle, Vesijohdon uusiminen Neljännessä linjassa Porthaninkadulta Suonionkadulle, Toisen pääjohdon muuttaminen ja suurentaminen Helsinginkadun ja Turuntien risteyksessä, Vesijohto Maistraatinkatuun talon n:o 29 kohdalla luoteeseen, Vesijohto Linnankoskenkatuun Sutelantieltä Valhallankadulle, Vesijohto Lepolankujaan Rajasaarenkadulta 130 m, Vesijohto Sutelantien Rajasaarenkadulta Linnankoskenkadulle, Vesijohto Pihlajatiehen Valpurintieltä Kuusitielle, Vesijohto Valpurintiehen Munkkiniemenkadulta Turuntielle, Vesijohto Kuusitiehen Pihlajatieltä Turuntielle, Vesijohto Ensimmäiseen linjaan Porthaninrinteeltä Castréninkadulle, Vesijohto Ensimmäiseen linjaan Vallininkadulta Helsinginkadulle, Vesijohto Koskelantien Keijontieltä Mäkelänkadulle, Vesijohto Koskelantien Kaukokadulta Vallinkoskenkadulle, Vesijohto Untamontien Kalervonkadulta Metsolantien koillispuolelle, Vesijohto Väinölänkatuun Mäkelänkadulta Tuulikinkujalle, Vesijohto Metsolantien Väinölänkadulta Untamontielle, Vesijohto Oulunkylän omakotialueelle, osa ensimmäisen rakennusvaiheen töistä, Vesijohto Etel. Hesperiankatuun ja urheilukentän alle Sivutielle saakka, Vesijohdon uusiminen Pohjoisrannassa talojen n:ot 16 ja 18 edustalla sekä Maneesikadussa Pohjoisrannalta Maurinkadulle, Vesijohto Hernesaarelle Munkkisaaren mylly oy:n tontin kohdalla, Vesijohto Katajanokalle satama-alueen kaakkoisosaan Linnankadulta koilliseen päin sekä viimeiseen poikkikatuun, Varapadon rakentaminen Vantaanjokeen sekä turbiinikourujen ja turbiinihuoneen seinän vahvistaminen ja tiivistäminen, Kaksi Vantaanjoen poikki laskettavaa vesijohtoa, Vesijohto Sörnäistenniementä Sompasaaren kautta Korkeasaaren ja Väliaikainen vesijohto Paciuksenkadulta Munkkiniemeen, 1 419 909 mk lukuun Kaasulaitos sisältyvän määrärahan Pääputkiverkon laajennus ja uusiminen ja 5 778 511: 80 mk lukuun Sähkölaitos sisältyvään määrärahan Rakennukset ja Koneisto ja Johtoverkosto ja jakelulaitteet osan ja 25 748 412: 50 mk lukuun Satamat sisältyvään määrärahan Hernesaarenranta, Oy. Ford ab:n tontin takia tehtäviä töitä, Eteläsatama, väylä Kaivopuiston ja Valkosaarten välitse, Eteläsatama, Makasiinirannan jatkaminen entisen laivatelakan edustalle ja Eteläsatama, Makasiinirannan jatkeen varastorakennukset ja tullitarkastamo ja Rahapajanrannan nosturit osan ja Korttelit n:ot 272—278, katujen ja tonttien kuntoonpano; sekä v:n 1941 toisesta lainasta osoitettiin v:n 1939 talousarvion määrärahan peittämiseksi 4 230 204: 20 mk pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Sähkölaitos sisältyvän määrärahan Johtoverkosto ja jakelulaitteet osan ja 5 515 010: 25 mk lukuun Satamat sisältyvään määrärahan Katajanokka, rakennustöiden jatkaminen ja Katajanokka, varastorakennus vuodelle ja nahoille sekä öljyille ja Rahapajanrannan nosturit osan, v:n 1940 talousarvion määrärahan peittämiseksi 3 081 753: 55 mk pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Vesijohtolaitos sisältyvään määrärahan Vesijohto Seurasaaren ravintolaan Paciuksenkadulta, Vesijohto Joukolantien Untamontieltä Untamonkujalle, Vesijohto Väinölänkatuun Metsolantieltä Joukolantielle, Vesijohto Metsätien Kotipolulta Onnentielle päin, Vesijohto Harjukatuun tonttien n:ot 5b ja 5c edustalle korttelissa n:o 359, Vesijohto Aadolfinkadulta Harjutorin-, Franzénin-, Torkkelin- ja Porthaninkatuja pitkin Viidennelle linjalle, Putkiverkon uusiminen,

Putkiverkon laajentaminen, Vesijohtoja satama-alueille, Vesijohto Pirkkolan omakoti-alueelle, toinen rakennusvaihe ja Putkiverkon laajentaminen Munkkiniemessä, 2 302 667 mk lukuun Kaasulaitos sisältyvään määrärahaan Pääputkiverkon laajennus ja uusiminen ja Syöttöveden käsittelylaite ja höyryjohto sähkölaitoksesta kaasulaitokseen Sörnäsissä ja 6 995 301 mk lukuun Sähkölaitos sisältyvään määrärahaan Koneisto ja Johtoverkosto ja jakelulaitteet ja 23 151 262: 25 mk lukuun Satamat sisältyvään määrärahaan Länsisatama, rakennustöiden jatkaminen, Salmisaari, tehdaskorttelin n:o 784 tasoitus, Lautsaarenranta, 90 m laituria, Hernesaarenranta, Oy. Ford ab:n tontin takia tehtäviä töitä, Eteläsatama, väylä Kaivopuiston ja Valkosaarten välitse, Eteläsatama, Makasiinirannan jatkaminen entisen laivatelakan edustalle, Eteläsatama, Makasiinirannan pohjoinen varastorakennus, Eteläsatama, Makasiinirannan nosturit, Katajanokka, rakennustöiden jatkaminen, Katajanokka, varastorakennus vuodelle ja nahoille sekä öljyille, Tehdaskorttelit n:ot 272—278 ja Verkkosaari, katujen ja tonttien kuntoonpano, Herttoniemi, rakennustöiden jatkaminen, Eteläranta, laiturin osittainen uusiminen ja 250 m³:n vetoisen vesiproomun hankkiminen, 12 000 000 mk lukuun Siirrot rahastoihin sisältyvän määrärahan Siirto yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoon ja 856 860: 15 mk lukuun Talorakennukset sisältyvään määrärahaan Teurastamon ilmajäähdyttäjien uusiminen ja Teurastamo, jäähdytyskoneiston täydennys ja 4 600 000 mk pääluokan Tuloa tuottamattomat pääomamenot lukuun Talorakennukset sisältyvän määrärahan Työtupien ja elintarvikekeskuksen uudisrakennus Helsinginkadun n:ossa 24 sekä v:n 1941 talousarvion määrärahaan peittämiseksi 6 556 895: 50 mk pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Vesijohtolaitos sisältyvään määrärahaan Putkiverkon laajentaminen Pirkkolassa, toinen rakennusvaihe, Yhdysjohto Munkkiniemen Ison Puistotien molemmissa ajoteissa olevien vesijohtojen välille Puistotien itäpäähän, Putkiverkon laajentaminen kaupungissa, Putkiverkon laajentaminen Herttoniemessä, Putkiverkon laajentaminen Pirkkolassa, kolmas rakennusvaihe, Vesijohtoja Pakilan omakotialueelle, ensimmäinen rakennusvaihe, Vesijohtoja Tuomarinkylän omakotialueelle, ensimmäinen rakennusvaihe ja Vesijohto Ison Puistotien itäpäästä Pitäjänmäelle, 7 227 000 mk lukuun Kaasulaitos sisältyvään määrärahaan Pääputkiverkon laajennus ja uusiminen, Ammoniakinpesulaite, Hiilenmurskauslaite, Koksimumskan briketoimislaite, Kaasupumput, Kolme viistokammiounia ja Kaasunsäätäjä Toisen linjan ja Hämeentien kulmaukseen ja 13 144 668 mk lukuun Sähkölaitos sisältyvään määrärahaan Rakennukset, Koneisto ja Johtoverkosto ja jakelulaitteet ja 11 250 000 mk lukuun Satamat sisältyvään määrärahaan Länsisatama, rakennustöiden jatkaminen, Munkkisaaren laiturin pohjoispuolella olevan karin louhiminen, Eteläsatama, Makasiinirannan jatkaminen entisen laivatelakan edustalle, Katajanokka, vuota- ja öljyvarastorakennus, Tehdaskorttelit n:ot 272—278 ja Verkkosaari, rakennustöiden jatkaminen ja Herttoniemi, rakennustöiden jatkaminen, 10 000 000 mk lukuun Siirrot rahastoihin sisältyvän määrärahan Siirto yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoon ja 7 253 000 mk pääluokan Tuloa tuottamattomat pääomamenot lukuun Väestönsuojelutöitä sisältyvään määrärahaan Väestönsuojelutöitä varten, kaupunginvaltuuston käytettäväksi ja Väestönsuojan rakentaminen teurastamoalueen läheisyyteen. Valtioneuvoston hyväksyttäväksi alistettiin ¹⁾ seuraava ehdotus eri lainaerien käyttämisestä alla mainittuihin tarkoituksiin: v:n 1939 ensimmäisestä lainasta, jonka 5 000 000 mk:n suuruisen erän käyttöä ei aikaisemmin ollut hyväksytty, käytettäisiin 750 000 mk Helsingin pitäjän Herttoniemen kylässä olevan, Uusikoti nimisen tilan RN2² ostoon, 2 000 000 mk korttelissa n:o 173 olevan talon ja tontin n:o 45a ostoon ja 2 221 875 mk sähkölaitoksen johtoverkostoa ja jakelulaitteita varten; v:n 1939 toisesta lainasta satamalaitteita varten aikaisemmin varattua yhteensä 31 900 000 mk:n määrää saataisiin tapahtuneen käytön mukaisesti ylittää 748 412: 50 mk; sekä v:n 1941 toisesta lainasta saataisiin väestönsuojelutöihin käyttää aikaisemman hyväksymisen nojalla myönnetyn 7 250 000 mk:n määrän lisäksi vielä valtuuston tarkoitukseen myöntämät 3 000 mk. Sisäasiainministeriö ilmoitti sittemmin vahvistaneensa kesäkuun 22 p:nä edellä mainitun ehdotuksen ²⁾.

Työläisäitien ja lasten koti yhdistyksen lainan takaaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ suostua Työläisäitien ja lasten koti yhdistyksen tekemään anomukseen, että kaupunki laajentaisi yhdistykselle luovutetulle Lemunkujan tontille n:o 1 rakennetta-

¹⁾ Kvsto 22 p. huhtik. 20 §. — ²⁾ S:n 26 p. elok. 5 §. — ³⁾ S:n 11 p. maalisk. 24 §.

vaan rakennukseen ensimmäistä kiinnitystä vastaan otettuun 3 000 000 mk:n lainaan antamansa takauksen ¹⁾ käsittämään myöskin toisen, 1 500 000 mk:n velkakirjan, jolle hankittaisiin toinen kiinnitys samaan rakennukseen ja jolla saadulla lainalla rahoitettaisiin rakentamisesta ja rakennuksen sisustamisesta johtuneet lisäkustannukset. Sisäasiainministeriö vahvisti huhtikuun 9 p:nä valtuuston päätöksen ²⁾).

Suomen messut osuuskunnan lainan takaaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ mennä omavelkaiseen takaukseen Suomen messut osuuskunnalle otettavasta 1 000 000 mk:n suuruisesta lainasta, minkä päätöksen sisäasiainministeriö marraskuun 23 p:nä vahvisti ⁴⁾.

Hakan asunto oy. Joukolantie 3 nimisen yhtiön lainan takaaminen. Kaupunginvaltuusto epäsi ⁵⁾ Hakan asunto oy. Joukolantie 3 nimisen yhtiön anomuksen yhtiön tarvitseman lisälainan takaamisesta.

Kaupungin ja Stenius konsortiet nimisen yhtymän välien selvittely. Kaupungin ostettua Ab. M. G. Stenius nimisen yhtiön osakekannan, yhtiön entiset osakkaat muodostivat Stenius konsortiet nimisen yhtiön, jonka velalliset kauppakirjan nojalla saivat suorittaa maksunsa yhtiön kassaan. Kaupunginhallituksen aikoinaan nimeämä yhtiön uusi hallitus laati tämän johdosta kaupungin ja yhtiön välien selvittelyehdotuksen, jota yhtymä kuitenkaan ei katsonut voivansa hyväksyä. Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ tällöin asettaa viisijäsenisen valiokunnan antamaan lausuntoa asiasta, joka siihen asti päätettiin ⁶⁾ panna pöydälle.

Valiokunnan jäseniksi valittiin ⁷⁾ vtt Ehrnrooth, Huhtala, Lähde, von Schantz ja Träskvik, joista jäsen Ehrnrooth määrättiin puheenjohtajaksi.

Valiokunnan esityksen ⁸⁾ mukaisesti valtuusto sittemmin päätti ⁹⁾, muuttaen aikaisempaa päätöstään ¹⁰⁾ Talin kaivon luona päättyvän viemärijohdon jatkamisesta johtuvien kustannusten suorittamisesta, vaatia Ab. M. G. Stenius yhtiön entisiltä osakkailta heidän ja kaupungin välisen kauppakirjan määräysten nojalla 937 377: 70 mk, 4 ½ %:n vuotuisine korkoineen joulukuun 3 p:stä 1938 lukien siten, että korko kesäkuun 30 p:ään 1939 laskettiin 1 429 813: 15 mk:lle, mainitusta päivästä huhtikuun 8 p:ään 1942 1 276 900: 20 mk:lle sekä viimeksi mainitusta päivästä maksupäivään 937 377: 70 mk:lle.

Helsingin perheasunnot oy:n osakkeiden lunastaminen. Sen jälkeen kun kaupunginhallitus kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen ¹¹⁾ nojalla oli merkinnyt 298 10 000 mk:n osaketta Helsingin perheasunnot oy. nimisessä yhtiössä, valtuusto, koska kertomusvuoden talousarvioon oli merkitty tähän tarkoitukseen ainoastaan 2 900 000 mk, päätti ¹²⁾ merkitä samaan tarkoitukseen vielä tarvittavat 80 000 mk v:n 1943 talousarvioon oikeuttaen kaupunginhallituksen käyttämään nämä varat jo kertomusvuonna.

Kunnallisverojen kannanta-aikain muuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ¹³⁾ että kunnallisverojen kannanta toimitetaan vuosittain heinä-, elo-, syys- ja lokakuussa.

Koiraveron korottaminen. Sen johdosta, että huhtikuun 30 p:nä 1942 annettu laki koiraveron suorittamisesta annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta antoi sille oikeutuksen tähän, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁴⁾ vahvistaa koiraveron v:lta 1943 400 mk:ksi.

Kaupungin autojen vakuuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁵⁾ tehdä valtioneuvostolle anomuksen saada autovastuulain 10 §:n 3 momentin nojalla edelleen 5 vuoden ajaksi vapautuksen mainitussa laissa säädetystä vakuutusvelvollisuudesta ¹⁶⁾.

V:n 1943 talousarvio. V:n 1943 talousarvio oli jälleen laadittava jatkuvan sodan aiheuttamissa epävarmoissa oloissa. Työvoiman puutteen takia oli kaupungin suoritettavat työt supistettava kaikkein välttämättöimpiin, kohdistuen pääomasijoitukset sen vuoksi pääasiallisesti teknillisiin laitoksiin, osittain myös satamiin. Koska uusien pitkäaikaisten lainain saanti lähitulevaisuudessa näytti mahdottomalta, ei mainitunluontoisten menojen rahoittamiseksi tällä kertaa, vastoin vakiintuneita periaatteita, voitu turvautua lainavaroihin. Puheena olevan talousarvion mukaisesti uusia lainoja tuli otettavaksi vain noin kolmannes siitä, mitä siinä vanhoja lainoja kuoletettiin. On luonnollista, ettei valitsevissa oloissa ollut tarpeen varata varoja mahdollisen työttömyyden varalle, siirtyen työttömyyden lieventämiseksi tarkoitettuja töitä varten aikaisemmin myönnettyistäkin

¹⁾ Ks. v:n 1941 kert. s. 12. — ²⁾ Kvsto 22 p. huhtik. 2 §. — ³⁾ S:n 28 p. lokak. 6 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. jouluk. 3 §. — ⁵⁾ S:n 16 p. syysk. 29 §; ks. v:n 1941 kert. s. 12. — ⁶⁾ Kvsto 22 p. huhtik. 8 § ja 13 p. toukok. 8 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. kesäk. 4 §. — ⁸⁾ Ks. kvston pain. asiakirj. n:ot 3 ja 8. — ⁹⁾ Kvsto 7 p. lokak. 9 §. — ¹⁰⁾ Ks. v:n 1939 kert. s. 51. — ¹¹⁾ Ks. v:n 1941 kert. s. 11 ja 70. — ¹²⁾ Kvsto 28 p. tammik. 31 §. — ¹³⁾ S:n 13 p. toukok. 17 §; ks. v:n 1930 kert. s. 67. — ¹⁴⁾ Kvsto 7 p. lokak. 8 §. — ¹⁵⁾ S:n 28 p. lokak. 7 §. — ¹⁶⁾ Ks. v:n 1938 kert. s. 15.

varoista n. 30 000 000 mk käyttämättöminä v:een 1943. Tapahtunut tilapäisten työntekijäin virkain vakinaistaminen ¹⁾ oli yleensä aiheuttanut sääntöpalkkaisten virkain määrärahain lisääntymistä ja tilapäisen työvoiman määrärahain vähenemistä.

Kertomusvuoden talousarvioon verraten menojen loppusumma osoitti 222 300 000 mk:n nettolisäystä, nousten menojen lisäykset kaikkiaan 254 800 000 mk:aan ja vähennykset 32 500 000 mk:aan. Tulosäännössä lisäykset olivat yhteensä 253 300 000 mk ja vähennykset 31 000 000 mk. Tällöin oli huomioitu teknillisten laitosten nettomenot ja -tulot.

Käsiteltyään kaupunginhallituksen laatimaa talousarvioehdotusta kaupunginvaltuusto vahvisti ²⁾ v:n 1943 talousarvion ³⁾, jonka pääluokkien ja osastojen loppusummat sekä näiden meno- tai tulolisäykset (+) ja meno- tai tulovähennykset (—) v:een 1942 verraten ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Menot

Varsinaiset menot

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	42 649 228	+	7 661 849
2. Oikeus- ja järjestystoimi	»	29 449 020	+	4 687 529
3. Palotoimi	»	9 537 463	+	220 876
4. Terveystenhoito	»	16 055 264	+	882 596
5. Sairaanhoido	»	99 990 437	+	9 777 444
6. Huoltotoimi	»	75 073 917	+	2 027 904
7. Lastensuojelu	»	22 231 205	+	1 148 841
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	29 638 731	+	13 943 680
9. Opetustoimi	»	73 470 517	+	2 760 260
10. Sivistystoimi	»	11 217 228	+	930 045
11. Kiinteistöt	»	49 299 237	+	13 307 206
12. Yleiset työt	»	60 895 049	+	5 133 795
13. Puhtaanapito	»	23 327 116	+	3 224 294
14. Satamat	»	24 773 305	+	3 937 185
15. Teurastamo	»	6 943 586	+	1 052 640
16. Elintarvikekeskus	»	17 248 048	+	5 143 921
17. Teknilliset laitokset	»	476 175	+	476 175
18. Sekalaiset yleiset menot	»	96 305 000	+	53 888 000
19. Korot ja lainakustannukset	»	84 692 324	+	687 254
20. Verojen poistot ja palautukset	»	41 601 000	+	6 600 000
Yhteensä mk		814 873 850	+	137 491 494

Pääomamenot

21. Tuloa tuottavat pääomamenot	mk	138 502 000	+	78 345 300
22. Tuloa tuottamattomat pääomamenot	»	24 494 292	—	32 463 439
23. Velan kuoletus	»	74 468 100	+	6 224 687
Yhteensä mk		237 464 392	+	52 106 548
Kaikkiaan mk		1 052 338 242	+	189 598 042

Tulot

Varsinaiset tulot

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	289 000	—	42 000
2. Oikeus- ja järjestystoimi	»	398 200	—	157 600
3. Palotoimi	»	830 000	+	245 000
4. Terveystenhoito	»	2 663 716	+	279 068
5. Sairaanhoido	»	36 611 684	+	5 263 284
6. Huoltotoimi	»	19 355 056	+	562 200

¹⁾ Ks. tämän kert. I s. 5. — ²⁾ Kvsto 9 p. jouluk. 4 § ja 16 p. jouluk. 2 §. — ³⁾ Kvston pain. asiakirj. n:ot 10, 12 ja 13.

7. Lastensuojelu	mk	8 719 143	+	1 232 317
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	2 331 000	+	1 058 000
9. Opetustoimi	»	14 549 086	—	1 695 079
10. Sivistystoimi	»	1 471 470	+	81 070
11. Kiinteistöt	»	68 919 222	+	3 435 886
12. Yleiset työt	»	6 715 448	+	162 458
13. Puhtaanapito	»	20 209 270	+	1 575 060
14. Satamat	»	42 549 812	+	7 506 124
15. Teurastamo	»	3 580 480	+	370 480
16. Elintarvikekeskus	»	18 900 000	+	6 380 000
17. Teknilliset laitokset	»	45 755 889	+	841 428
18. Sekalaiset yleiset tulot	»	4 200 000	+	600 000
19. Korot ja osingot	»	52 851 142	+	495 955
20. Verot	»	546 775 077	+	105 773 640
Yhteensä mk		897 674 695	+	133 967 291

Pääomatulot

21. Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot .	mk	40 883 547	+	66 751
22. Lainavarat	»	28 780 000	+	20 692 000
Säästö v:sta 1942	»	85 000 000	+	64 000 000
Vapautetut siirtomäärärahat	»	—	—	29 128 000
Yhteensä mk		154 663 547	+	55 630 751
Kaikkiaan mk		1 052 338 242	+	189 598 042

Seuraavassa tehdään tarkemmin selkoa tärkeimmistä muutoksista, jotka ovat havaittavissa valtuuston v:ksi 1943 vahvistamassa talousarviossa v:n 1942 talousarvioon verraten:

Menosääntö. Varsinaisten menojen ensimmäisen pääluokan, Yleinen kunnallishallinto, luvussa Revisiolaitos oli tilintarkastajain ja inventtaajain määrärahaassa Palkkiot otettu huomioon valtuuston päätös ¹⁾ tilintarkastajain palkkioiden korottamisesta. Luvussa Rahatoimisto sotilasavustussaston määrärahaa Tilapäistä työvoimaa oli ollut lisättävä entisestään 500 000 mk:lla. Valtionarkiston annettua ohjeet kunnallisten arkistojen järjestelystä ja hoidosta, oli luvun Tilastotoimisto määrärahaan Tilapäistä työvoimaa arkiston hoitoa varten sisältyviä varoja tuntuvasti lisätty, ollen mainitulle toimistolle uskottu rahatoimiston ja kunnallishallinnon vanhemman arkiston sekä eräiden lakkautettujen virastojen arkistojen hoito. Tilastotoimiston vuokramäärärahassa oli tapahtunut korotus huomioonottaen toimistohuoneiston vuokran kohoaminen 11 000 mk:sta 12 100 mk:aan. Luvun Verotusvalmisteluvirasto palkkiomäärärahaa laskettaessa oli huomioitu valtuuston päätös ¹⁾ taksoituslautakunnan ja sen jaostojen puheenjohtajain sekä sen ja tutkijalautakunnan jäsenten kokouspalkkioiden korottamisesta. Saman luvun tilapäisen työvoiman määrärahaa oli korotettu 1 358 448 mk m.m. koska verotusvalmisteluvirastoon sen laajentamisen yhteydessä oli perustettu useita uusia ylimääräisiä toimia ²⁾ sekä vuokra-, lämpö- ja valaistusmomenteille 70 200 mk:n, 57 500 mk:n ja 36 000 mk:n suuruiset uudet menoerät kaupungin osuuden suorittamiseksi Ritarihuoneen vuokraamisesta virastoa varten aiheutuvista menoista. Varsinaiset verotusvalmisteluviraston laajentamisesta johtuvat menot olivat sisältyneet edellisessä talousarviossa olleeseen 1 400 000 mk:n suuruiseen määrärahaan Verotusvalmisteluviraston järjestelyä varten. Pääluokan viimeisen luvun Erinäiset hallintomenot nimikkeen Lisäykset palkkamenoihin alaista määrärahaa Sijaispalkat virkavapaustapauksissa oli ollut korotettava 3 000 000 mk sijaispalkkioiden huomattavasti lisääntyttä reserviharjoituksiin kutsumisien johdosta, nimikkeen Eläkkeet ja apurahat alaista määrärahaa Kaupungin osuus leski- ja orpokassan maksamiin eläkkeisiin 1 300 000 mk sekä nimikkeen Irtaimisto määrärahaa Vakuutusmaksut 50 000 mk sotavakuutusmaksuista johtuen. Sekalaisten menojen nimikkeen momentilta Jäsenmaksut puuttuu tällä kertaa siihen Suomen rationalisoimistyön edistämisyhdistyksen jäsenmaksua varten ennen sisältynyt 10 000 mk:n erä.

¹⁾ Ks. tämän kert. I. s. 5. — ²⁾ S:n s. 83.

Toisessa pääluokassa, Oikeus- ja järjestystoimi, olevaan lukuun Ulosottolaitos sisältyvien toisen kaupunginvoudin konttorin menojen kohdalle oli merkitty 250 000 mk:n suuruinen uusi määräraha kansaneläkevakuutusmaksujen perimistä varten, mikä lisäksi aiheutti pientä lisäystä toisen kaupunginvoudin konttorin tilapäisen työvoiman määrärahaan. Samaan lukuun sisältyvän rikostuomioiden toimeenpanokonttorin nimikkeen momentilla Sääntöpalkkaiset virat oli huomioitu yhden ulosottoapulaisviran lakkauttamista koskeva valtuuston päätös ¹⁾; entinen 1 000 mk:n suuruinen tilapäisen työvoiman momentti oli poistettu siitä. Luvun Raastuvanoikeus määräraha Tilapäistä työvoimaa oli laskettu siten, että ne palkkiot, joita oli maksettu raastuvanoikeuden VII ja VIII osastojen toiselle ylimääräiselle neuvosmiehelle ylimääräisestä pöytäkirjanpidosta, korotettiin yhteensä 8 000 mk:lla vuodessa, varsinkin säännöstelymääräysten rikkomista koskevien asiain aiheuttamaan lisätyöhön katsoen. Syyttäjästä nimisen luvun määrärahaa Tilapäistä työvoimaa laskettaessa oli otettu huomioon valtuuston päätös ¹⁾ 600 mk:n kuukausipalkkion suorittamisesta entisten seitsemän lisäksi vielä viidelle apulaissyttäjänä toimivalle poliisikomisariorille. Luvun Maistraatin ja raastuvanoikeuden arkisto tilapäisen työvoiman määrärahan lisääntyminen 3 600 mk:sta 34 920 mk:aan, johtuu uuden 1 800 mk:n kuukausipalkkaisen tilapäisen apulaisen palkkaamisesta v:ksi 1943 valtionarkiston kunnallisten arkistojen järjestelystä ja hoidosta antamien ohjeiden mukaista arkistoinen käsittelyä varten, jonka suorittamiseksi kertomusvuoden 8 kuukauden aikana valtuusto jo oli oikeuttanut ylittämään kertomusvuoden vastaavaa määrärahaa 14 400 mk ¹⁾. Poliisilaitos nimiseen lukuun sisältyvä momentti, joka käsitti kaupungin osuuden poliisilaitoksen rahallisiin menoihin, oli lisääntynyt yli 3 miljoonalla mk:lla. Terveystoimilautakunnan vahtimestarin ja siivoojan, jotka oman virkansa ohella hoitivat vastaavat tehtävät holhouslautakunnassa nauttien edellinen 375 mk:n ja jälkimmäinen 100 mk:n suuruisa kuukausikorvausta tästä, holhouslautakunnan luvun tilapäisen työvoiman momentille sisältyvät palkkiot oli v:n 1943 talousarviossa korotettu vastaavasti 500 mk:ksi ja 200 mk:ksi. Sen johdosta että kaupungissa oli määrätty toimeenpantavaksi pakollinen julkinen asunnonvälitys ja kun sotapalveluksessa olevien vuokratuottoa-asioita myös jatkuvasti tuli olemaan huoneenvuokralautakuntain käsiteltävinä, huoneenvuokralautakuntain luvun menoissa kauttaaltaan on huomattavissa nousua, m.m. sen määrärahoissa Palkkiot ja Tilapäistä työvoimaa viranhaltijoita koskevista järjestelyistä ja uusien palkkaamisesta johtuen, jolloin edellinen oli noussut 658 700 mk:sta 872 100 mk:aan ja jälkimmäinen 373 200 mk:sta 757 640 mk:aan.

Kolmannen, palotoimen pääluokan menoissa ei esiinny mitään mainittavia muutoksia.

Järjestyksessä neljännen pääluokan, Terveystoimilautakunta, ensimmäisen luvun Terveystoimilautakunta ja sen toimisto kohdalla ei kuten ennen ollut varattu kaupunginhallituksen käytettäväksi määrärahaa väestönsuojelutarvikkeita varten. Luvun Eläinlääkintäosasto tilapäisen työvoiman momentille oli tällä kertaa merkitty palkka ainoastaan viidelle makkaratehtaiden valvojalle entisten kuuden sijasta. Maidontarkastamon luvun määräraha Tilapäistä työvoimaa oli valtuuston päätöksen ²⁾ mukaisesti sisällytetty 36 600 mk:n uusi erä ympäristöseudun maidontarkastuksen järjestämiseksi ja tuberkuloosihuollon luvun määrärahaan Parantolahoitoa tuberkuloottisille niinkään valtuuston päätöksen ²⁾ mukaisesti edelleenkin 600 000 mk:n erä, joka vielä suoritettaisiin v. 1943—46, kertakaikkista kannatusmaksua parantolan perustamiskustannusten peittämiseksi. Kouluhammasklinikan menoihin sisältyy Siivoaminen niminen uusi momentti 2 500 mk:n suuruisena, mistä 500 mk oli tarkoitettu käytettäväksi kunkin viiden klinikan siivoustarvikkeisiin. Luvun Desinfioimislaitos tilapäisen työvoiman menoihin oli lisätty 11 340 mk:n erä hoitajan ja apulaishoitajan vapaapäivä sijaisten palkkaamiseksi, ottaen huomioon laitoksen aukiolo vuorokausi läpeensä. Pääluokan viimeisestä luvusta Avustukset oli tarpeettomina poistettu entiset momentit Lastenpoliklinikka ja Ortopedinen poliklinikka sekä uusina merkitty siihen momentit Invalidisäätiön poliklinikka ³⁾ ja Diakonissalaitokselle korvaus alennuksen poistamisesta vedenkulutuksesta, kaupunginhallituksen käytettäväksi ⁴⁾, vastaavasti 30 000 mk ja 35 000 mk.

Sairaanhoitomenot käsittävässä viidennessä pääluokassa oli eri sairaalain tilapäisen työvoiman määrärahoissa huomioitu kolmannen vuosikurssin sairaanhoitajataroppilai-

¹⁾ Ks. tämän kert. I. s. 26. — ²⁾ S:n s. 29. — ³⁾ S:n s. 32. — ⁴⁾ Ks. v:n 1941 kert. s. 96.

den palkkaaminen hoitotyövoimaksi siten, että Marian sairaalaan palkattaisiin 34 entisten 30 sijasta ja kulkutautisairaalaan 6 entisten 10 sijasta koko vuodeksi, Kivelän sairaalaan kuten ennenkin 4, mutta kaikki tällä kertaa koko vuodeksi, ollen 2 heistä ennen palkattu vain 8 kuukaudeksi, sekä Nikkilän sairaalaan kuten ennenkin 10 koko vuodeksi mutta ei ainoatakaan tuberkuloosisairaalaan, jossa heitä kertomusvuonna 4 kuukauden ajan oli toiminut 10. Lisäksi mainittakoon tilapäisen työvoiman määrärahaan muutoksista, että Marian sairaalan kohdalle pula-ajan ja siitä aiheutuvien lisätöiden takia oli merkitty toinenkin keittiöapulainen sekä tuberkuloosisairaalan kohdalle uusi toimistoapulainen 2 498 mk:n kuukausipalkoin elintarvikekorttien aiheuttamiin töihin kahdeksi kuukaudeksi, apumies halkotöihin koko vuodeksi ja lämmittäjä halkolämmityksen takia 8 kuukaudeksi. Eri sairaalain ruokintamomentit oli merkitty jonkun verran entisestään kohonneina, Marian sairaalan 1 080 000 mk, kulkutautisairaalan 315 000 mk, Kivelän sairaalan 2 190 000 mk, Nikkilän sairaalan 980 000 mk ja tuberkuloosisairaalan 855 000 mk, arvioimalla ruokintapäiväkustannukset 15 mk:ksi kaikissa muissa sairaaloissa paitsi maaseudulla sijaitsevassa Nikkilän sairaalassa, jonka kohdalle ne oli merkitty 11 mk:n suuruisina. Sairaanhoitajatarkoulun ruokintakustannukset oli niinikään arvioitu 15 mk:ksi päivässä. Erinäisten sairaanhoitomenojen lukuun sisältyvä määräraha Sairaalamaksuja Suomen punaisen ristin sairaalaan oli voitu merkitä 5 263 932 mk:sta 4 485 000 mk:aan alennetuin määrin valtuuston Suomen punaisen ristin kanssa tekemän uuden sopimuksen¹⁾ mukaisesti. Momentin Naistenklinikka menojen loppusumma oli sotatilan yhä jatkuessa niinikään voitu alentaa 2 336 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan ja Suomen huollolle kertomusvuoden talousarvion otettua avustusta ei enää ollut merkitty v:ksi 1943. Uutena määrärahana sisältyy puheena olevaan lukuun valtuuston päätöksen¹⁾ mukainen erä korvaukseksi kaupungin käyttöön luovutetuista invalidisäätiön huoltolaitoksen potilas- ja oppilaspaikoista.

Kuudennen pääluokan, Huoltotoimi, luvun Asiamiestoimisto menojen suhteen mainittakoon, että kun yksityisten korvausvelvollisten eli L-kanslian osalle oli paitsi sota-ajasta johtuneiden poikkeuksellisten lakien antamia perimistehtäviä tullut myöskin kansaneläke-, tapaturmakorvaus- y.m. laeista johtuvia uusia korvauksensaantimahdollisuuksia, uiin kanslian tilapäistä työvoimaa oli ollut tarpeen lisätä 2 600 mk:n kuukausipalkkaisella toisella kanslianhoitajalla. Yleisen kanslian tilapäistä työvoimaa oli lisätty ylimääräisellä eteivartijalla sen johdosta, että asiamiestoimiston eräät osat syyskuun 1 p:stä 1942 lukien olivat siirtyneet uuteen huoneistoon sellaisessa kerroksessa, jossa ei ennestään ollut lähettiä eikä eteivartijaa. Ruokintapäivien luku oli poikkeuksellisista oloista johtuen useimmissa laitoksissa alentunut, mutta päivittäiset ruokintakustannukset sitä vastoin olivat nousseet kunnalliskodissa 7 mk:sta 8 mk:aan, sen työlaitoksessa 6: 50 mk:sta 7: 50 mk:aan, Tervalammen työlaitoksessa 10 mk:sta 11 mk:aan ja yötuviissa 10 mk:sta 12: 50 mk:aan. Naisosastojen perustamisen johdosta Tervalammen työlaitokseen oli sen hoidokkisijain lukumäärä nousnut 70:stä 76:een, joten laitokseen siten entisen ainoan miesten osaston asemesta kaikkiaan kuului kolme osastoa, nimittäin köyhäinhuoltolain nojalla laitokseen toimitettujen miesten, samanlaisten naisten ja irtolaislain nojalla laitokseen toimitettujen irtolaisnaisten osastot. Tämän johdosta viimeksi mainitun laitoksen tilapäiseen työvoimaan oli sisällytetty uusi apulaisjohtajan virka 5 094 mk:n kuukausipalkoin sekä ensi kertaa merkitty tilapäisen työvoiman momentille varat kaupunginhallituksen laitoksen palvelukseen jo keväällä otettaviksi päättämien²⁾ 3 062 mk:n kuukausipalkkaisen naisvartijain esimiehen ja neljän 2 384 mk:n kuukausipalkkaisen naisvartijan palkkain suorittamiseksi. Tervalammen tilan tilapäisen työvoiman määrärahaan oli naisosastojen perustamisen vuoksi tarvinnut merkitä ainoastaan 4 navetta- ja sikala-apulaisen palkat näiden lukumäärän ennen oltua 8; tilan entistä muonamiestä varten, joka oli ollut siellä jo yli 20 vuotta, oli tällä kertaa merkitty kyseiseen määrärahaan erillinen 24 024 mk:n erä. Maatilan määrärahan Kustannukset erään Irtaimisto oli sisällytetty uusi erä, 250 000 mk, uuden kuorma-auton hankkimista varten ja siihen sisältyi edelleenkin edellisessä talousarviossa jo ollut 100 000 mk:n erä sikakunnan lisäämiseen, koska kertomusvuodeksi varattua määrärahaa uuden sikalan valmistuksen lykkäytymisen vuoksi ei vielä ollut voitu käyttää. Puheena olevalle momentille Kustannukset sisältyi aivan uutena eränä valtuuston päättämä³⁾ rahamäärä kastelulaitteen hankkimista varten. Työtuvat nimisen luvun Tilapäisen työ-

¹⁾ Ks. tämän kert. I. s. 32. — ²⁾ S:n s. 127. — ³⁾ S:n s. 33.

voiman määrärahan kohdalla oli hallimyymläin myymäläapulaisen palkka korotettu 1 000 mk:sta 1 350 mk:aan kuukaudessa, Helsinginkadun 24:ssä olevan myymälän lähetin palkka 800 mk:sta 850 mk:aan kuukaudessa ja työtupain A-osaston leikkaajan palkka 1 500 mk:sta 1 700 mk:aan kuukaudessa sekä niinikään merkitty puutyöosaston kahden apulaistyojohtajan kuukausipalkat 1 700 mk:ksi korotettuina, minkä suuruisina ne jo kertomusvuonna oli maksettu, mutta sitä vastoin myymälöiden vähentymisen vuoksi voitu jättää määräraha varaamatta Helsinginkadun 24:ssä olevan myymälän yhtä apulaista varten. Työtupain luvun vuokramäärärahaa oli korotettu 7 620 mk Suvilahdenkadun 4:ssä olevan huoneiston vuokran osalta.

Menosäännön seitsemännen pääluokan, nimeltä Lastensuojelu, luvun Lastensuojelulautakunta menoihin oli alati laajentuvan ja monipuolistuvan äitiys- ja pikkulastenhuollon, lasten kesävirkestystoiminnan y.m. ehkäisevän lastensuojelutyön samoin kuin sotatilanteesta johtuvien huoltoraha-asiain hoidon ansiosta täytynyt merkitä uudelleen v:n 1942 talousarviosta poistetut määrarahat kahta uutta toimistoapulaista varten, jotta ei jatkuvasti tarvitsisi palkata virastovaratyöntekijöitä. Luvun Lastenhuoltolaitokset määrärahaan Tilapäistä työvoimaa oli Toivolan koulukodin menojen kohdalle merkitty 3 000 mk:n suuruinen uusi erä urheilun ja uinnin opettajan palkkaamiseksi kahdeksi kuukaudeksi. Lastenhuoltolaitosten määrarahassa Kaluston hankinta esiintyy Tavolan koulukodin kohdalla pientä nousua sen johdosta, että tämän koulukodin oppilaspaikkoja oli ollut tarpeen lisätä viidellä. Mitä kyseisten laitosten ruokintapäiväkustannuksiin tulee, niin ne muissa laitoksissa oli voitu pysyttää ennallaan paitsi Sofianlehdon pikkulastenkodissa, jossa ne osittain oli täytynyt korottaa 6: 50 mk:sta 7 mk:aan. Lastenhuoltolaitosten tilain suhteen mainittakoon, että Toivoniemen tilan pinta-ala, joka pika-asutustoiminnan ansiosta kertomusvuonna oli pienentynyt 47. o ha:sta 20. s ha:iin, jälleen oli palautettu ennalleen. Toivoniemen sekä Toivolan tilain määrarahat Kustannukset oli arvioitu ottaen huomioon, että osa Puodinkylän kartanossa olevista Bengtsärin tilan lehmistä saataisiin siirtää Toivoniemen tilalle ja kaksi Toivolan tilalle. Viimeksi mainitun tilan määrärahaan Kustannukset oli merkitty 18 000 mk käsittävä uusi erä 50 tonnin A.I.V.-rehusäiliön rakentamiseksi sinne. Lukuun Avustukset oli uutena momenttina merkitty 50 000 mk Työläisäitien ja lasten koti yhdistyksen yksinäisten äitien ja heidän lastensa kodin ylläpitoon ja jätetty pois kertomusvuoden talousarvioon sisältynyt kertakaikkinen avustus Pelastusarmeijan Väinölän turvakodin siirtämiseksi Kauniaisiin sekä merkittiin siihen kaikki muut entiset avustukset 20 %:lla korotetuin määrin.

Erinäiset sosiaaliset tehtävät nimiseen kahdeksanteen pääluokkaan kuuluvan luvun Työnvälitystoimisto menojen nousun varsinaisena aiheuttajana on uusi työvoimaosasto, jonka suhteen mainittakoon seuraavaa. Yleisestä työvelvollisuudesta sodan aikana annetun lain soveltamisesta helmikuun 13 p:nä 1942 annetun asetuksen 4 §:n mukaan oli jokaiseen kuntaan asetettava kunnan työvoimapäällikkö valtion viranomaisena yhdessä työvoimalautakunnan kanssa suorittamaan työvelvollisuuden soveltamisesta aiheutuvia paikallisia tehtäviä kunnassa; työvoimapäällikkö sai saman asetuksenkohdan mukaisesti oikeuden antaa työvelvollisuuden käytännöllisen toimeenpanon kunnassa ehkä olevalle työnvälitystoimistolle. Tämä tehtävien luovutus tapahtui Helsingissä maaliskuun 1 p:nä 1942, jolloin siihenastinen työvelvollisuusvirasto muuttui työnvälitystoimiston erikoisosastoksi, työvoimaosastoksi, jonka menot luonnollisesti sisältyvät työnvälitystoimiston luvun eri momenteille. Koska työvoimalautakunnalle asetuksen mukaisesti kuuluvia tehtäviä sen sijaan ei voitu siirtää työnvälitystoimistolle, niin pieni osa tämän lautakunnan menoista edelleen pysytettiin omana erillisenä lukunaan. Vielä mainittakoon, että edellä mainitun asetuksen määräykset sittemmin oli uudistettu toukokuun 22 p:nä 1942 annetussa asetuksessa työvelvollisuuslain soveltamisesta. Työnvälitystoimiston lukuun niinikään sisältyvät ammatinvalinnan ohjauksen aiheuttamat menot oli katsottu tarkoituksenmukaisiksi merkitä erillisinä kautta linjan eikä enää ainoastaan tilapäisen työvoiman momentin kohdalla kuten aikaisemmin. Työvoimaosaston tilapäisen työvoiman palkkauksesta johtuvat menot olivat nousseet 300 000 mk:sta 1 345 038 mk:aan, sisältyen niihin palkat kanslianhoitajalle, 33 toimistoapulaiselle, 2 vahtimestarille, 5 lähetille ja 2 siivoojalle sekä työvelvollisten lääkärintarkastuksista ja rokottamisesta suoritettavat palkkiot. Lukujen Yleishyödyllisten yritysten määrarahat ja Urheilu avustuspäärähoja oli kaikkia katsottu täytyvän jonkun verran korottaa. Kansanhuoltolautakunta nimisen luvun menot olivat lisääntyneet 2 476 606 mk johtuen siitä, että kertomusvuoden ta-

lousarvioon ei ollut merkitty edellisen vuoden talousarviossa kaupunginhallituksen käytettäväksi elintarvikkeiden hankintaa varten varattua 2 700 000 mk:n määrärahaa, puuttuen siitä myöskin entinen 100 000 mk:n momentti Kaupunginhallituksen käytettäväksi. Tämän luvun tilapäisen työvoiman määrärahassa esiintyvät eri osastojen palkkamenot nyt ensimmäistä kertaa jaoteltuina, käsittäen ne yhteensä 175 viranhaltijan palkat. Ennen esiintymättöminä oli edellä mainittuun määrärahaan sisällytetty uuden kalasaston ja polttoainepäällikön kanslian menot sekä elintarvikekorttien jakamisesta ulkomaalaisille aiheutuvat menot; entinen siirtomaatavaraosasto oli siinä muutettu vähittäiskauppaosasto nimiseksi ja entinen teollisuusosasto maataloustuoteosasto nimiseksi sekä jonkun verran laajennettu tarkkailuosasto merkitty siihen hintatarkkailuosasto nimisenä. Väestönsuojelulautakunta ja sen toimisto nimisen luvun määrärahaan Palkkiot sisältyvien lohkonjohtajain palkkiot, jotka oli otettu huomioon siltä ajalta, jolloin väestönsuojelukoulutusta ja -neuvottelutilaisuuksia järjestettiin, oli korotettu 500 mk:ksi lohkojen lukumäärän vähenhnyttyä neljästä kolmeksi. Kertomusvuoden talousarvioon kallisuojajain lämmitystä, tuuletusta ja kunnossapitoa varten sisältyneet määrärahat oli v:n 1943 talousarviossa kokonaan jätetty huomioonottamatta ja varattu niitäkin varten varat 1 000 000 mk:sta 14 000 000 mk:ksi korotetuissa kaupunginhallituksen käyttövaroissa väestönsuojelua varten.

Opetustoimen päaluokkaan, järjestyksessä yhdeksänteen, sisältyvien eri opetuslaitosten menojen suhteen mainittakoon, että oppilasmäärä yleensä osoitti vähenemistä, ollen esimerkiksi kirjapainokoulun oppilasluku syyslukukauden alussa ainoastaan 16 oltuaan vastaavaan aikaan edellisenä vuonna 138. Kansakoulujen, työväenopistojen, ammatteihin valmistavien koulujen ja yleisten ammattikoulujen tilapäisen työvoiman määrärahat olivat jonkun verran lisääntyneet valtuuston päätösten johdosta opettajille maksettavien tuntipalkkain korottamisesta. Suomenkielisen työväenopiston vuokramäärärahaan sisältyvä opistotalon vuokra oli merkitty 563 125 mk:aan korotetuin määrin Vakuutus oy. Pohjolan toimitettua valtionavun takia opistotalon uudelleenarvioinnin kertomusvuoden elokuun 20 p:nä. Ruotsinkielisen työväenopiston määrärahaan Kaluston hankinta oli lisätty 4 000 mk:n erä kirjaston tarpeisiin. Ammattiopetuslaitosten johtokunnan, yleisen ammattilaiskoulun, valmistavan poikain ammattikoulun, valmistavan tyttöjen ammattikoulun ja kotitalouslautakunnan lukujen tilapäisen työvoiman määrärahoissa havaitaan lisäksi pientä lisäystä joidenkin tilapäisten virkailijain palkkojen korottamisesta johtuen. Valmistavan poikain ammattikoulun tilapäiseen työvoimaan oli myös tehty muutos sikäli, että koulun varastonhoitajan ja peltityönopettajan toimet oli korvattu kahdella vuosipalkkaisella ammattiopettajalla. Luvun Lastentarhat määrärahalla Lasten kesävirkestys ylläpidettävien siirtolain lukumäärä oli lisätty 10:stä 11:een ja kunkin siirtolan menot arvioitu 20 000 mk:sta 33 000 mk:aan lisätyin määrin. Viimeksi mainittuun lukuun, johon kertomusvuoden talousarviossa oli kuulunut kerta-avustukset Leppäsuon lastenseimeä ja Leppäsuon päiväkotia varten oli v:ksi 1943 ollut merkittävä valtuuston päättämät kerta-avustukset Toukolan lastenseimi ja Porvoonkadun päiväkoti nimisille uusille momenteille. Avustukset nimiseen viimeistä edelliseen lukuun sisältyviä avustuseriä oli useimpia jonkun verran korotettu, mutta työläisäitien ja lasten koti yhdistyksen seimille, joiden sisustamista varten v:n 1942 talousarvioon oli sisältynyt 125 000 mk:n suuruinen avustusmäärä, tarkoitettua avustusta oli sitä vastoin alennettu 10 000 mk. Uutena momenttina puheena olevaan lukuun sisältyy Samfundet för samhällsforskning och medborgarbildning r.f., jolle oli merkitty 50 000 mk ruotsalaista sosiaaliopistoa varten.

Kymmenennen päaluokan, Sivistystoimi, luvun Kaupunginkirjasto tilapäisen työvoiman määrärahassa oli otettu huomioon kahden 700 mk:n kuukausipalkkaisen harjoittelijan palkkaaminen, kun sitä vastoin harjoittelijat ennen olivat toimineet palkatta. Tilapäisen työvoiman määrärahasta oli niinikään siirretty eräitä menoja luvun muille momenteille, näinpä oli kirjansidontatyöstä aiheutuvat menot sijoitettu momentille Painatus ja sidonta sekä suursiivouksen aiheuttamat menot momentille Siivoaminen. Kyseiseen lukuun sisältyy kokonaan uusi momentti Kesälomasijaiset, joka sisältää 10 000 mk järjestysapulaisten, vahtimestarien ja vartijain kesälomasijaisten palkkaamiseksi. Määrärahaan Painatus ja sidonta oli merkitty 30 000 mk:n ja 100 000 mk:n suuruiset uudet erät vastaavasti kortistojen ja vanhojen kirjojen sidontaa varten. Kirjallisuuden hankintaa varten varattuja varoja oli päätetty korottaa 100 000 mk. Musiikkilauta-

kunta nimisen luvun palkkamäärärahoja merkittäessä oli huomioitu valtuuston päätös ¹⁾ kaupunginorkesterin intendentinviran ja kirjastonhoitajanviran yhdistämisestä 23 palkka- ja III kielitaitoluokkaan kuuluvaksi intendentinviraksi sekä orkesterin järjestysmiehen palkan korottaminen 200 mk kuukaudessa. Lukuun Avustukset oli uutena merkitty 30 000 mk:n avustus Helsingin teatteriorkesterille, jonka tuli antaa viisi koululaiskonserttia, ja luvusta oli poistettu entinen ylioppilasteatterin avustus; luvun jällellä oleviin avustuseriin oli kaikkiin tehty pienehkö korotus. Teatterien ja oopperan avustusten saannin ehdoksi valtuusto asetti ²⁾ sen, että Suomen kansallisteatteri, Ruotsalainen teatteri ja Helsingin kansanteatteri antoivat vähintään 25 sekä Suomalainen ooppera vähintään 8 kansannäytäntöä puolin tai sitä halvemmin lipunhinnoin.

Kiinteistöjen pääluokan, yhdenmentoista järjestyksessä, lukuun Kiinteistölautakunta ja kiinteistötoimisto sisältyvään tilapäisen työvoiman määrärahaan oli m.m. rakennussuunnitelmain laatimista varten erälle kaupungin ympäristöalueille merkitty asemakaavaosaston kohdalle 150 000 mk:lla sekä maanmittaus- ja kartastotöiden osaston kohdalle 100 000 mk:lla entisestään korotetut määrät; talo-osaston menoihin oli samalla lisätty 29 976 mk:n suuruinen erä uuden toimistoapulaisen palkkaamiseksi osastolle. Määrärahaan Vuokra oli lisätty 7 644 mk:n tilitysvuokraerä Varastohuone kaupungintalossa. Lukuun sisältyy kaksi uutta momenttia Kartastotöitä ilmalokuvauksen avulla, 200 000 mk, ja Kiinteistöluettelon laatiminen, valtuuston päättämät 300 000 mk. Maatalousosasto nimisen luvun määrärahaan Rakennukset sisältyy 300 000 mk:n suuruinen erä Leppävaaran kartanon maatalousrakennusten korjaamista varten, mihin tarkoitukseen ei aikaisemmin ollut varattu varoja. Lukuun Talo-osasto sisältyviin kaupungin talojen menoihin tuotti lisäystä kaupungille hankittu uusi Seurasaaarentien 24:ssä oleva Brävalla niminen talo; esimerkiksi momentille Tilapäistä työvoimaa oli lisätty 18 480 mk:n erä tämän talon lämmittäjä-talonmiehen palkkaamiseksi. Kauppahallien, kioskien ja torien nimikkeen kohdalla oli jätetty pois kertomusvuoden talousarviossa esiintynyt aluevuokra Töölöntorin kärryapaikasta, 4 800 mk. Erinäiset rakennukset ja sekalaiset menot nimisen rakennusten korjausten nimikkeen alaisiksi oli merkitty uudet erät Helsinginkadun talon n:o 24 ja Kalevankadun 4:ssä olevan talorakennusosaston huoneiston erinäisiä korjauksia sekä Katariinankadun talon n:o 1 lämpö- ja vesijohtojen korjauksia varten, vastaavasti 50 000 mk, 5 000 mk ja 1 500 mk. Kansanpuistot nimisessä luvussa on tällä kertaa tilapäisen työvoiman määrärahan kohdalla uudet erät, vastaavasti 3 000 mk ja 3 750 mk kauppaneuvos Borgströmin puiston ja Tuurholman lepokodin sekä Mustasaaren sekalaisen töiden suorittamiseksi. Uudisrakennusten määräraha oli lisääntynyt koko joukon sen johdosta, että siihen oli lisätty yhteensä 27 400 mk erinäisiä Korkeasaaren puiston ja eläintarhan uudisrakennustöitä, 8 000 mk uuden käymälän rakentamiseksi Mustasaarelle ja 20 000 mk Pihlajasaaren uimarannan uusimiseksi. Luvun Urheilu- ja pallokentät hallinto- ja hoitomäärärahaan Urheilukenttien järjestysmiehet ja rahastus kohdalla oli urheilukenttien luistinatorin menoja lisätty 2 000 mk:lla, mikä määrä tarvittiin eri kenttien vartiointiin, sekä talorakennusosaston korjaus- ja kunnossapitomomenttia 20 000 mk:lla Hietarannan Lapinlahden puoleisen rannan eristämiseksi; katurakennusosaston alaisena ennen olleet korjaus- ja kunnossapitomäärärahat oli nyt yhdistetty yhdeksi ainoaksi momentiksi Urheilu- ja pallokenttien, hiihto- ja kelkkamäkien sekä luistin- ja ratsastusratojen y.m. korjaus- ja kunnossapito. Luvun Erinäiset menot loppusumma on noussut 2 294 945 mk:sta 10 009 800 mk:aan, aiheutuen tämä lisäys etupäässä uusista momenteista Kiinteistöjen sotavakuutusmaksut, 7 500 000 mk, Helsingin maatalouskerhoyhdistys r.y., kaupunginhallituksen käytettäväksi, 210 000 mk ³⁾ ja Helsingin matkailijakartan uusi painos 65 000 mk. Lukuun Erinäisten hallintokuntain rakennusten korjaukset sisältyvää määrärahaa Korvaus rakennustoimiston yleiskustannuksista oli korotettu 95 933 mk sekä lukuun Käyttövarat kuuluvia kaupunginhallituksen käyttövaroja 100 000 mk.

Pääluokan Yleiset työt, joka on järjestyksessä kahdestoista, luvun Yleisten töiden lautakunta ja rakennustoimisto määrärahaan Tilapäistä työvoimaa oli sisällytetty vastaavasti 31 584 mk ja 24 948 mk käsittävät uudet erät uuden toimistoapulaisen palkkaamiseksi puisto-osastolle ja samoin kansliaosastolle. Lukujen Kadut ja tiet,

¹⁾ Ks. tämän. kert. I. s. 39. — ²⁾ Kvsto 9 p. jouluk. 4 § ja 16 p. jouluk. 2 §. — ³⁾ Ks. tämän kert. I. s. 36.

Viemärit sekä Istutukset kohdalla oli toimitettu huomattavan paljon eri momenttien yhdistelyjä. Lukuun Kadut ja tiet yhdistettyyn määrärahaan Katujen, teiden ja yleisten paikkojen korjaukset ja kunnossapito oli myöskin sisällytetty valtuuston päättämä rahamäärä Mannerheimintien katukilpien ja talonnumeroiden muuttamiseksi ¹⁾; uutena momenttina sisältyy lukuun Seurasaaren sillan korjaus niminen, 100 000 mk. Luvusta Varasto oli poistettu konepajain rakennusten kunnossapitoon kertomusvuoden talousarviossa varattu määräraha, 30 000 mk. Työntekijäin erinäiset edut nimisen luvun menojen loppusumma osoittaa 3 665 000 mk:n nousua edelliseen talousarvioon verraten, kohdistuen lisäyksestä 2 000 000 mk yksinomaan määrärahaan Reserviin kutsuttujen työntekijäin palkkaus.

Kolmanteentoista pääluokkaan, Puhtaanapito, kuuluviin lukuihin Puhtaanapitolautakunta ja puhtaanapitolaitos sekä Tilivirasto sisältyviä tilitysvuokramäärärahoja, oli ollut lisättävä edellistä 2 736 mk ja jälkimmäistä 2 820 mk niiden huoneistojen laajentumisen johdosta. Luvussa Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito oleva määräraha Työntekijäin erinäiset edut oli korotettu 1 580 000 mk:sta 3 070 000 mk:aan, johtuen korotus pääasiallisesti reserviharjoituksiin kutsuttujen palkkoihin varatun erän kohoamisesta 58 000 mk:sta 1 500 000 mk:aan; kyseiseen lukuun edellisellä kerralla sisältynyt momentti Uudistyöt, jolle oli merkitty 36 000 mk ruokailukojujen rakentamista varten, oli nyt jätetty pois.

Neljännentoista, satamien menot käsittävän pääluokan lukujen Satamaliikenne, Satamakannanta ja Satamien korjaus ja kunnossapito kohdalla oli toimitettu eräitä momenttien siirtoja ja yhdistelyjä; niinpä esim. viimeksi mainitun luvun entiset 20 momenttia nyt oli yhdistetty vain 6:ksi. Lukuun Satamaliikenne oli merkitty uutena nimikkeenä Uusi satamahinaaja niminen sijoittaen sille 70 000 mk vakuutusmaksuja. Luvun Satamaliikenne nimikkeeseen Nosturit oli merkitty 3 425 mk:n suuruinen kuukausipalkka 8 kuukaudeksi entisten kahden nosturinkäyttäjän lisäksi vielä kolmannelle ja 230 380 mk:n uusi menoerä kalliinajanlisäyksiin sekä lukuun Satamakannanta 1 900 mk:n suuruinen kuukausipalkka entisten kahden lämpöjohtojen koneenkäyttäjän lisäksi kahdelle uudelle koko vuodeksi ja 1 000 mk:n kuukausipalkka 9 uudelle vahtimestarille entisten 26 lisäksi tavaravajain vartiointia ja mittaamista varten.

Viidennentoista pääluokan, Teurastamo, arviotulot huomioonottaen havaitaan laitoksen arvioitu tappio v. 1943 3 363 126 mk:ksi oltuaan kertomusvuoden talousarvion mukaisesti 2 680 946 mk. Teurastamon eri määrärahoihin oli tällöin sisällytetty myöskin uuden kalasataman menot, kaikkiaan 313 944 mk, josta m.m. 9 000 mk sisältyi tilapäisen työvoiman määrärahaan kalasataman käyttöhenkilökuntaa varten ja 123 600 mk vuokramäärärahaan sataman tilitysvuokraa varten.

Elintarvikekeskuksen pääluokan, kuudennentoista, sekä arviomenot että -tulot huomioonottaen lasketaan laitoksen tuottavan voittoa 1 651 952 mk eli 1 236 079 mk enemmän kuin kertomusvuoden talousarvion mukaisesti. Pääluokan menojen lisääntyminen yli 5 milj. mk:lla aiheutuu miltei yksinomaan uuden, elintarvikekeskuksen käyttöön jätetyn keskusperunavaraston menoista, joita pääluokan eri momenteille oli merkitty kaikkiaan 2 789 450 mk. Keskusperunavaraston ja sen ruokalan vuokran, 776 000 mk:n, lisäksi oli vuokramäärärahaan myöskin merkitty 29 250 mk:n erä teurastamon perunavarastojen viiden kuukauden vuokraa varten.

Seitsemännentoista, teknillisten laitosten pääluokan arviomenojen lisäyksestä, 33 202 083 mk:sta, jakautuu vesijohtolaitoksen osalle 5 322 916 mk, kaasulaitoksen osalle 26 568 709 mk ja sähkölaitoksen osalle 1 310 458 mk. Lisäykset syntyvät vesijohtolaitoksen luvun kohdalla etupäässä yhteisten sekalaismenojen määrärahoissa Työntekijäin erinäiset edut, jonka lisäys on 1 055 000 mk johtuen kesälomien sekä vapaapäivä- ja reserviin kutsuttujen palkkain erän lisääntymisestä likipitäen mainitun verran, sekä Kalliinajanlisäyksiä, jonka lisäys on 955 000 mk, kaasulaitoksen luvun kohdalla käyttö- määrärahoissa Kaasunvalmistuksen aine- ja työ kustannukset, 19 807 000 mk ja Kaasuvalmistuksen sivutuotteet, 1 235 000 mk ja yhteisiin sekalaismenoihin kuuluvissa määrärahoissa Laitteiden arvon vuoletukset, 950 000 mk, Pääoma-arvon korko, 843 500 mk, Vakuutusmaksut 1 095 248 mk, josta 1 075 248 mk oli sotavakuutusmaksua, ja Kalliinajanlisäyksiä 1 400 000 mk sekä sähkölaitoksen luvun kohdalla uudesta nimikkeestä

¹⁾ Ks. tämän kert. I. s. 55.

Höyrynyynti, jolle oli merkitty 3 465 000 mk hiiliä varten kaasulaitoksen ja rakennustoimiston katurakennusosaston putkivalimon höyryntarpeeseen. Sähkölaitoksen luvun yhteisissä sekalaismenoissa havaitaan tosin huomattavia menojen lisääntymisiä, kuten momentilla Työntekijäin erinäiset edut, 770 000 mk, johtuen pääasiallisesti kesälomien, itsenäisyyspäivän korvauksien sekä reserviin kutsuttujen palkkain erän lisääntymisestä ja momentin Kalliinajanlisäyksiä, 2 850 000 mk, ollen viimeksi mainitun nimikkeen määrärahaa Palovakuutukset ja verot lisäksi korotettu 80 000 mk sotavakuutusmaksun osalta, mutta vastapainoksi korotuksille oli tämän luvun määrärahaa Vuokrat voitu alentaa 6 910 000 mk kaasulaitokselle maksetun aluevuokran jäädessä pois. Mainittakoon vielä, että vesijohtolaitoksen jakelumäärärahaan Palkat kuuluvaan mittari- ja asennusosaston työpajan ja varaston menoeraan Tilapäistä työvoimaa oli lisätty 12 000 mk piirustustoita varten sekä laitoksen yhteisiin sekalaismenoihin kuuluvaan määrärahaan Vakuutusmaksut 734 711 mk sotavakuutusmaksuja varten ja nimikkeen Käyttövarat alaiseksi 50 000 mk:n uusi momentti Kaupunginhallituksen käytettäväksi. Teknillisten laitosten pääluokan kohdalla talousarvion yhdistelmässä esiintyvä 476 175 mk:n menomäärä osoittaa kaasulaitoksen osalta syntyvän vajauksen.

Sekalaiset yleiset menot nimisessä kahdeksannessatoista pääluokassa havaitaan kertomusvuoden talousarvioon verraten huomattava nousu, 53 888 000 mk. Pääluokan useimpiin määrärahoihin oli tehty jonkun verran korotuksia, jolloin huomattavimmin oli korotettu sen jälkimmäisen luvun, Käyttövarat, määrärahoja Kalliinajanlisäykset palkannauttijoille, kaupunginhallituksen käytettäväksi, 49 000 000 mk, ja Kalliinajanlisäykset eläkkeennauttijoille, kaupunginhallituksen käytettäväksi, 4 300 000 mk. Uusia määrärahoja sisältyy pääluokan edelliseen lukuun, Erinäiset määrarahat, 1 000 000 mk kaupunginhallituksen käytettäväksi Helsingistä kotoisin olevien sotainvalidiiden avustamiseen vapaiden järjestöjen kautta sekä jälkimmäiseen lukuun, Käyttövarat, 250 000 mk kaupunginhallituksen käytettäväksi kaasun hinnan nousun varalta ja 600 000 mk luottamusmiesten palkkioiden korottamiseksi. Pääluokasta oli poistettu erinäisten määrärahojen luvun kohdalta Suomen väestönsuojelujärjestölle ennen varattu avustus ja käyttövarain luvun kohdalta kaupunginhallituksen käyttövarat ruoka-aineiden hinnan nousun varalta.

Yhdeksännentoista pääluokan, Korot ja lainakustannukset, lukuun Tilapäisluoton korot oli tarvinnut merkitä varoja vain 2 000 000 mk vähemmän kuin edellisellä kerralla mutta lukuun Kustannukset ja poistot sisältyviä määrärahoja Korkojen kurssitappiot, Kuoletusten kurssitappiot ja Provisiot y.m. kulut oli ollut korotettava vastaavasti 1 000 000 mk, 4 400 000 mk ja 499 000 mk.

Verojen poistojen ja palautusten pääluokassa, joka on järjestyksessä kahdeskymmenes, oleva kunnallisverojen poistojen ja palautusten momentti aiheuttaa pääluokan menoihin 6 600 000 mk:n suuruisen nousun.

Pääomamenot alkavan kahdennenkymmenennenensimmäisen pääluokan, Tuloa tuottavat pääomamenot, lukuun Kiinteistöostot oli merkitty valtuuston päättämät määrät Humaliston huvilapalstalla n:o 24 olevien rakennusten ostoon ¹⁾, Humallahden huvilaluokalla n:o 56 b olevien rakennusten ostoon ¹⁾, tilan ostoon Nikkilän sairaalalle ²⁾, Helsingin perheasunnot oy:n osakkeiden ostoon ³⁾ ja Lapinlahdenkadun talon ja tontin n:o 10 ostoon ⁴⁾. Lukuun Satamat oli merkitty uusia määrärahoja Munkkisaaren laiturin pohjoispuolella olevan karin louhimiseen 500 000 mk, Oy. Ford ab:n tontin tähden Hernesaarella suoritettaviin töihin 700 000 mk, Eteläsataman Makasiinirannan pohjoisen varastorakennuksen töihin 500 000 mk, Katajanokan rakennustöiden jatkamiseen 4 700 000 mk sekä satamalautekunnan käytettäväksi uuden satamahinaaja-jäänsärkijän hankintaan valtuuston päättämät 17 000 000 mk ⁵⁾. Aikaisemmin aloitettuja v. 1943 jatkettavia töitä varten oli lukuun merkitty seuraavat rahamäärät: Humallahden jaalasataman ensimmäisen rakennusvaiheen lopputöitä varten 300 000 mk, Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen 10 690 000 mk, tehdaskorttelien n:ot 272—278 ja Verkko-saarten rakennustöiden jatkamiseen 160 000 mk ja laituriin uusimiseen 90 000 mk. Lisäksi oli lukuun merkitty täytteen vastaanottoon rannoille kuten ennenkuin 300 000 mk sekä korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 1 794 000 mk. Lukuun Vesi-

¹⁾ Ks. tämän kert. I. s. 51. — ²⁾ S:n s. 41. — ³⁾ S:n s. 13. — ⁴⁾ Ks. v:n 1933 kert. s. 6. —

⁵⁾ Ks. tämän kert. I. s. 56.

johtolaitos sisältyy pumppulaitteen järjestämiseksi saostuneen veden johtojen tehon lisäämiseksi 1 800 000 mk, lisäveden siirtämiseksi Hiidenvedestä Vantaanjokeen tarvittavia laitteita varten 15 000 000 mk ¹⁾, Vanhankaupungin suodatuslaitoksen laajentamiseen 14 500 000 mk ¹⁾, vesijohtojen uusimiseen Kallioliinnantiessä 857 000 mk ja putkiverkon laajentamiseen yhteensä 6 954 000 mk sekä vesimittarien hankkimiseen 100 000 mk ja kaupunginhallituksen käyttövaroja 100 000 mk. Luvun Kaasulaitos määräraha Pääputkiverkon laajennus ja uusiminen oli merkitty 1 421 000 mk:n suuruiseksi. Uudet määrärahat oli varattu työkalusorvin sekä kuorma-auton hankkimiseen, vastaavasti 100 000 mk ja 320 000 mk käsittävät. Vielä sisältyy lukuun määrärahat johtoverkon laajentamiseen teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaisesti 100 000 mk, liittymisjohtoja varten 120 000 mk, kaasumittarien ostoon 800 000 mk, neljän viestikammion uuden hankkimiseksi valtuuston päätöksen mukaisesti 21 000 000 mk ²⁾ ja kaupunginhallituksen käytettäväksi 100 000 mk. Sähkölaitoksen lukuun sisältyvälle uudelle momentille Rakennukset oli merkitty 3 650 000 mk työntekijäin pukeutumis- ja ruokailuhuonerakennuksen töihin sekä entisille momenteille Koneisto 23 370 000 mk, johon sisältyy valtuuston tekemien päätösten mukaiset määrät sähkölaitoksen Salmisaaren voima-asemaa ³⁾, vesijohtolaitoksen sähkönkäytön varmistamista ¹⁾ ja koksimurskan polttoarinan ja ekonomiserin hankkimiseksi sähkölaitoksen Sörnäisten voima-asemalle ³⁾, Johtoverkosto ja jakelulaitteet 3 410 000 mk, Katuvalaistuslaitteet 751 000 mk, Johtoy.m. työt teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan 200 000 mk, Talojohdotyöt 250 000 mk, Sähkämittarien hankinta 300 000 mk ja Kaupunginhallituksen käytettäväksi 150 000 mk. Talorakennukset ja Siirtolapuutarhat nimiset luvut puuttuvat tällä kertaa kokonaan pääluokasta ja sen lukuihin Siirrot rahastoihin ja Muut sijoitukset oli merkitty vastaavasti 430 000 mk ja 5 100 000 mk, edellinen siirtoa varten Kulosaaren sillan rahastoon ja jälkimmäinen valtuuston päättämin ⁴⁾ tavoin polttoturvetuotantoa varten perustettavaan osuuskuntaan liittymistä varten. Pääluokan huomattava menojen lisäys kertomusvuoteen verraten nousee 78 345 300 mk:aan.

Kahdennessakymmennessätoisessa, tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokassa talorakennusten lukuun merkityistä menoista tulee oikeus- ja järjestystoimen osalle 25 000 mk, palolaitoksen osalle 56 000 mk, sairaanhoidon osalle 1 391 700 mk, josta valtuuston päättämä ⁵⁾ määrä Nikkilän sairaalan kasvihuoneiden laajentamiseen, huolto-toimen osalle 91 300 mk, lastensuojelun osalle 85 400 mk, josta valtuuston päättämä ⁶⁾ määrä Ryttylän koulukodin rakennuskorjausten suorittamiseen, opetustoimen osalle 109 320 mk sekä lisäksi kahden tuulettajan hankkimiseen Helsinginkadun 24:ssä olevaan työtupien ja elintarvikekeskuksen taloon 25 000 mk, Herttoniemen keskusperunavara-ton ⁴⁾ töihin 4 592 000 mk, josta 242 000 mk vaa'an hankkimiseksi ja ruokalan järjestämiseksi sinne, ja korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 637 572 mk. Katujen ja teiden lukuun oli merkitty yhteensä 5 370 000 mk uusia katuja ja teitä varten, siitä 840 000 mk Sallan- ja Kannaksentien välisen Suomussalmentien osan töihin, 550 000 mk Kannaksentien tasoittamiseen, 210 000 mk Nokiankujan tasoittamiseen, 1 620 000 mk Strömbergin- ja Valimontien välisen Takomontien osan osittaiseen tasoittamiseen ja 2 150 000 mk Herttoniemen läntisen asuntoalueen eräiden katujen tasoittamiseen. Lukuun Viemärit oli merkitty uusia viemäreitä varten yhteensä 6 695 000 mk, josta 330 000 mk viemäriä varten Sallan- ja Kannaksentien väliseen Suomussalmentien osaan, 555 000 mk Kannaksentiehen, 720 000 mk Suomussalmentieltä n. 145 m eteläänpäin korttelin n:o 713 itäpuolitse, 105 000 mk Nokiankujaan, 705 000 mk Strömbergin- ja Valimontien väliseen Takomontien osaan ja 3 880 000 mk Herttoniemen läntisen asuntoalueen eräisiin katuihin ynnä 400 000 mk sadevesiviemäreitä varten Valimontiehen Takomontieltä rautatiealueen rajalle, sekä 2 500 000 mk täydennystöitä varten. Istutukset nimiseen lukuun oli sisällytetty edellisellä kerralla esiintymättömiä määrärahoja 50 000 mk istutuksen järjestämiseen Pihlajatie ja Munkkiniemenkadun kulmaan ja 45 000 mk Elimäen-kadun varrella olevan korttelin n:o 690 ääriksen puistoalueen siistimiseen sekä lisäksi 100 000 mk Niittypuistikon perustamistöiden jatkamiseen ja 20 000 mk Eläintarhantien ja Töölönlahden välisen alueen siistimistöiden jatkamiseen Helsinginkadun sillan luona. Työttömyys- ja avustustöiden lukuun sisältyy entisille momenteille erinäisiä avustus-

¹⁾ Ks. tämän kert. I. s. 58. — ²⁾ S:n s. 59. — ³⁾ S:n s. 60. — ⁴⁾ S:n s. 35. — ⁵⁾ S:n s. 31. — ⁶⁾ S:n s. 33.

toita varten kaupunginhallituksen käytettäväksi kuten edellisellä kerrallakin 1 700 000 mk ja työttömyyden lieventämiseksi tarkoitettuihin töihin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan vain 1 000 mk entisen 1 000 000 mk:n asemesta. Lukuun Käyttövarat sisältyvät ainoastaan kaupunginhallituksen käyttövarat 1 300 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan alennetuin määrin. Entiset luvut Urheilukentät sekä Väestönsuojelutöitä oli poistettu kyseisestä pääluokasta, johon merkittyjen menojen loppusumma edellisen talousarvion vastaavaan lukuun verraten osoittaa 32 463 439 mk:n vähennystä.

Näiden menojen puheena ollen mainittakoon valtuuston päätös ¹⁾, että sellaisia pääluokkiin Tuloa tuottavat pääomamenot ja Tuloa tuottamattomat pääomamenot kuuluvia uudistöitä, joita varten talousarvioon oli merkitty siirtomääräraha, sai aloittaa ainoastaan kaupunginhallituksen suostumuksella.

Kahdenteen kymmenenteen kolmanteen ja viimeiseen, velan kuoletuksen menot käsittävään pääluokkaan oli ensi kertaa merkitty varat kahden obligatiolainan v. 1943 alkavaa kuoletusta varten sekä pääluokasta oli poistettu yhden velkakirjalainan kuoletusmomentti.

Tulosääntö. Varsinaisten tulojen toisessa osastossa Oikeus- ja järjestystoimi, kolmannessa, Palotoimi, seitsemännessä, Lastensuojelu, kahdennessatoista, Yleiset työt, kolmannessatoista, Puhtaanapito, neljännessatoista, Satamat, kahdennessatoista, Sekalaiset yleiset tulot, ja yhdeksännessatoista, Korot ja osingot, sekä pääomatulojen edellisessä, järjestyksessä kahdennessakymmenennessä ensimmäisessä osastossa, Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot, ei esiintynyt mitään mainittavia muutoksia.

Ensimmäiseen osastoon, Yleinen kunnallishallinto, sisältyy uusi luku Erinäisiä tuloja, johon oli merkitty 58 000 mk majoituskorvaustuloja.

Terveystenhoito nimisen neljännen osaston momentille Maidontarkastus oli voitu merkitä 51 000 mk:n uusi erä ympäristöseudun maidontarkastuksesta kertyviä tuloja ja momentille Tuberkuloosihuoltotoimisto 19 500 mk:n erä, jonka Helsingin yliopisto suoritti osuutenaan toisen apulaislääkärin palkasta ²⁾. Uusina momentteina oli osastoon merkitty Terveystenhoitotoimisto niminen, joka käsitti valtionavun kaupunginlääkärin palkkaamiseen, 83 200 mk, sekä Rottien hävittämiseen, joka käsitti taloilta saatavia korvauksia 40 000 mk.

Sairaanhoidon osaston, viidennen, momentit Marian sairaala, Kivelän sairaala ja Tuberkuloosisairaala olivat kertomusvuoden tulosarvioon verraten nousseet vastaavasti 1 000 000 mk, 1 200 000 mk ja 1 800 000 mk, ollen ne arvioitu edellyttäen että sotilaspotilaiden hoito näissä sairaaloissa edelleen vielä jatkui ainakin osan vuotta. Sairaalain yhteinen luontoisetumomentti oli merkitty 10 800 000 mk:sta 12 192 284 mk:aan korotetuin määrin. Momentille Sekalaisia tuloja sairaaloista oli lisätty 46 000 mk:n tuloerä yliopistollisen opetuksen antamisesta tuberkuloosisairaalaan ³⁾.

Kuudennen, huoltotoimen osaston lukuun Tervalammen työlaitos ja maatila sisältyviin työlaitoksen tuloihin sisältyy 262 800 mk:n uusi erä valtiolta ja kunnilta irtolaisten hoidosta saatavia korvauksia. Luvun Työtuvat ainoan momentin Myynti tulojen loppusumma oli raaka-aineiden saannin epävarmuudesta johtuen arvioitu 4 001 000 mk:sta 3 000 100 mk:aan alennetuin määrin.

Kahdeksanteen osastoon Erinäiset sosiaaliset tehtävät sisältyvä tulomomentti Valtionapu työnvälityksestä oli voitu korottaa 998 000 mk:sta 2 081 000 mk:aan.

Järjestyksessä yhdeksännessä osastossa Opetustoimi oli suomenkielisten ja ruotsinkielisten kansakoulujen tuloeria Valtionapu ollut pakko jonkun verran alentaa johtuen oppilasluvun alenemisesta edellisissä kouluissa 12 800:sta 10 000 oppilaaseen ja jälkimmäisissä kouluissa 2 300:sta 1 700 oppilaaseen. Lukuun Lastentarhat oli lisätty uudet momentit Toukolan lastenseimi, 8 500 mk, ja Porvoonkadun päiväkodi, 5 000 mk, sekä poistettu samasta luvusta entinen momentti Tuloja Leppäsuon päiväkodista ja seimestä.

Sivistystoimi nimisen kymmenennen osaston tulomomentti Kaupunginorkesteri oli arvioitu korottaen tuloeria sinfonia- ja kansankonserteista 10 000 mk ja 50 000 mk, koska konserttien pääsymaksuja oli aiottu korottaa v:n 1943 alusta lukien, sekä merkiten Suomalainen ooppera oy:ltä saatavat korvaukset vain saman suuruisiksi kuin kertomusvuonna

¹⁾ Kvsto 9 p. jouluk. 4 § ja 16 p. jouluk. 2 §. — ²⁾ Ks. tämän kert. I. s. 32. — ³⁾ S:n s. 31.

eli 3 000 mk:ksi kutakin esiintymistä kohden. Osaston tulojen arvioimisen yhteydessä valtuusto päätti ¹⁾ anoa kaupunginorkesterille v. 1943 valtionapua 450 000 mk.

Yhdennentoista osaston Kiinteistöt lukuun Tonttien ja alueiden vuokrat sisältyvälle momentille Asuntotontit oli tullut lisää Marttilan omakotialueen tuottamia tuloja 11 216 mk ja Kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten ja huoneistojen vuokrat nimisen luvun momentille Kaupungin talojen tilitysvuokrat oli merkitty uusia tuloeria huoltotoimen työtuvasta Suvilahdenkadun 4:ssä 7 620 mk, Kalmistokadun 5:ssä toimivasta Leppäsuon lastentarhasta 48 360 mk, elintarvikekeskuksen huoneistosta Pohj. Esplanadikadun 11—13:ssa 21 060 mk ja keskusperunavarastosta ruokaloineen 776 000 mk. Osaston viimeiseen lukuun Muiden kuin kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten vuokrat oli sisällytetty 123 600 mk:n tulot uudesta kalasatamasta.

Viidennentoista osastoon, Teurastamo, oli sisällytetty uuden kalasataman tuloja yhteensä 330 480 mk, tuottaen mainittu satama, sen arviomenotkin huomioonottaen, tällöin ylijäämää 16 536 mk.

Elintarvikekeskuksen osastoon, kuudententoista, oli merkitty 2 500 000 mk:n suuruisen uusi tulomomentti Keskusperunavarasto.

Teknilliset laitokset nimisen seitsemännentoista osaston tulojen puheena ollen mainittakoon, että oli arvioitu, sekä tulot että menot huomioonottaen, vesijohtolaitoksen ja sähkölaitoksen ylijäämä vastaavasti 1 329 899 mk:ksi eli 5 615 004 mk entistä pienemmäksi ja 44 425 990 mk:ksi eli 6 460 542 mk entistä suuremmaksi sekä kaasulaitoksen vajeus 476 175 mk:ksi ollen viimeksi mainitun laitoksen kohdalla kertomusvuoden talousarviossa todettu 4 110 mk:n ylijäämä. Vesijohtolaitoksen luvun tulojen loppusumma osoitti kertomusvuoden talousarvioon verraten 292 088 mk:n vähennystä, kaasulaitoksen luvun 26 088 424 mk:n lisäystä ja sähkölaitoksen luvun 7 771 000 mk:n lisäystä. Kaasulaitoksen kohdalla lisäykset johtuivat etupäässä määrärahoista Yksityiskulutus, 23 100 000 mk, ja Tulot sivutuotteista, 10 199 700 mk, sekä sähkölaitoksen kohdalla suurelta osalta 4 825 000 mk käsittävästä uudesta momentista Höyrymyynti kaasulaitokselle ja katurakennusosaston putkivalimoon.

Kahdennenkymmenennen osaston, Verot, arviotulojen tuntuva kokonaislisäys, 105 773 640 mk, kohdistuu miltei yksinomaan kunnallisveroihin.

Pääomatulojen jälkimmäisen ja koko tulosäännön viimeisen eli kahdennenkymmenennentoisen osaston, Lainavarat, ainoassa luvussa, Osoitukset lainavaroista, oli osoitettu vastedes otettavasta lainasta alla mainittuihin tarkoituksiin seuraavat rahamäärät:

Katajanokan rakennustöiden jatkamiseen	mk	4 700 000
Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen	»	10 690 000
Satamahinaaja-jäänsärkijän hankkimiseen	»	5 600 000
Sähkölaitoksen koneistoa varten	»	7 790 000
Yhteensä mk		28 780 000

Kertomusvuoden säästö oli v:n 1943 talousarvioon voitu merkitä 21 000 000 mk:sta 85 000 000 mk:aan korotetuin määrin.

Vapautettuja siirtomäärärahoja ei v:n 1943 tulosääntöön, päinvastoin kuin edelliseen, ollut merkitty.

3. Oikeus- ja järjestystointa koskevat asiat

Maistraatti. Maistraatin määrärahaa Kesälomasijaiset päätettiin ²⁾ sallia ylittää 1 000 mk.

Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori. Valtion tilintarkastajain huomautettua, että ensimmäisen kaupunginvoudin konttorissa kertyvät ulosottopalkkiot voimassa olevan käytännön mukaan tulivat kaupunginvoudille vaikka ulosottomiehet toimittivat ulosotot, maistraatti marraskuun 26 p:nä 1940 oli vahvistanut ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin työjärjestyksen, jonka mukaisesti täytäntöönpanoasiat jaettiin kaupunginvoudin ja kahden ulosottomiehen kesken siten, että kaikki muut asiat paitsi sellaiset, jotka koskivat kiinteistöjä ja vähittäismaksukauppoja, kuuluisivat ulosottomiehille, jotka

¹⁾ Kvsto 9 p. jouluk. 4 § ja 16 p. jouluk. 2 §. — ²⁾ Sm 11 p. maalisk. 29 §.